

<https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-344-4-26>

УДК 330.3:332

ШАНДОВА Наталія

Херсонський національний технічний університет

<https://orcid.org/0000-0002-6278-1143>e-mail: shandova.nataliya@kntu.edu.ua

ГЕНС Олексій

Херсонський національний технічний університет

<https://orcid.org/0009-0001-3690-3047>e-mail: hens.oleksii@kntu.net.ua

ГОДУНОВ Сергій

Херсонський національний технічний університет

<https://orcid.org/0009-0001-8419-2155>e-mail: hodunov.serhii@kntu.net.ua

ЕКОНОМІЧНІ МЕХАНІЗМИ ВІДНОВЛЕННЯ ТА ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПОСТКОНФЛІКТНИХ РЕГІОНІВ

У статті досліджено економічні механізми відновлення та підвищення конкурентоспроможності постконфліктних регіонів в умовах цифрової трансформації та глобальної нестабільності. Обґрунтовано, що ефективне регіональне відновлення не може обмежуватися окремими заходами фізичної реконструкції, а потребує формування комплексної, взаємопов'язаної системи заходів економічної політики. Така система має інтегрувати інвестиційні, фінансові, інституційні та цифрові інструменти, здатні взаємно підсилювати один одного і створювати умови для сталого розвитку. Аналіз ключових обмежень постконфліктного розвитку показав, що регіони стикаються з руйнуванням інфраструктури, зниженням інвестиційної привабливості, деградацією людського капіталу, управлінською неузгодженістю, обмеженим доступом до фінансування та порушенням ринкових зв'язків, що посилює соціально-економічну вразливість і підвищує ризик повторних криз.

Запропоновано концептуальну модель економічних механізмів відновлення, яка складається з чотирьох взаємозалежних компонентів. Інвестиційний компонент передбачає створення спеціальних економічних зон та використання державно-приватного партнерства для модернізації інфраструктури. Фінансовий компонент включає гарантійні фонди, облігації територіальних громад й програми співфінансування з міжнародними інституціями для розширення доступу до капіталу. Інституційний компонент орієнтований на створення агентств відновлення, розвиток механізмів багаторівневої координації та впровадження сценарного планування з урахуванням безпекових ризиків. Цифровий компонент забезпечує інтеграцію електронного врядування, платформ моніторингу інвестицій та онлайн-сервісів для бізнесу з метою підвищення прозорості, зниження транзакційних витрат і стимулювання інноваційної активності. Реалізація такої моделі створює основу для структурної модернізації, підвищення стійкості економіки регіонів до зовнішніх шоків і формування передумов їх інтеграції у національний економічний простір. Перспективами подальших досліджень визначено практичну апробацію моделі в окремих регіонах, її адаптацію до різних сценаріїв відновлення та оцінку соціально-економічного ефекту.

Ключові слова: постконфліктне відновлення; конкурентоспроможність регіону; економічні механізми; цифрова трансформація; інституційна спроможність; інвестиційна політика.

SHANDOVA Nataliia, HENS Oleksii, HODUNOV Serhii

Kherson National Technical University

ECONOMIC MECHANISMS FOR THE RECOVERY AND ENHANCEMENT OF COMPETITIVENESS IN POST-CONFLICT REGIONS

The article examines the economic mechanisms for the recovery and enhancement of the competitiveness of post-conflict regions in the context of digital transformation and global instability. It substantiates that effective regional recovery cannot be limited to isolated physical reconstruction measures but requires the formation of a comprehensive, interconnected system of economic policy instruments. Such a system must integrate investment, financial, institutional, and digital tools that mutually reinforce each other and create conditions for sustainable development. The analysis of key constraints on post-conflict development reveals that regions face infrastructure destruction, reduced investment attractiveness, degradation of human capital, administrative incoherence, limited access to financing, and disrupted market linkages, all of which exacerbate socio-economic vulnerability and increase the risk of recurrent crises. A conceptual model of economic recovery mechanisms is proposed, consisting of four interrelated components. The investment component envisages the creation of special economic recovery zones and the use of public-private partnerships to modernize infrastructure. The financial component includes guarantee funds, municipal bonds, and co-financing programs with international institutions to expand access to capital. The institutional component focuses on establishing recovery agencies, developing multilevel coordination mechanisms, and implementing scenario-based planning that accounts for security risks. The digital component ensures the integration of e-governance, investment monitoring platforms, and online business services to increase transparency, reduce transaction costs, and stimulate innovation. Implementation of this model provides a foundation for structural modernization, increases the resilience of regional economies to external shocks, and creates the prerequisites for their integration into the national economic space. The prospects for further research include practical testing of the model in specific regions, its adaptation to different recovery scenarios, and the assessment of its socio-economic impact.

Keywords: post-conflict recovery; regional competitiveness; economic mechanisms; digital transformation; institutional capacity; investment policy.

Стаття надійшла до редакції / Received 14.07.2025

Прийнята до друку / Accepted 20.08.2025

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Сучасні умови глобальної нестабільності, посилення безпекових ризиків і стрімка цифрова трансформація економіки загострюють проблему відновлення та розвитку постконфліктних регіонів. Збройні конфлікти призводять до масштабних руйнувань промислової та соціальної інфраструктури, втрати виробничого та людського капіталу, розриву економічних зв'язків і зниження інвестиційної привабливості. Такі наслідки суттєво обмежують конкурентоспроможність регіонів і посилюють соціально-економічну нерівність у межах країни. Відновлення економіки постконфліктних регіонів не можна зводити лише до фізичної реконструкції інфраструктури. Ключовим завданням є створення стратегій розвитку, які забезпечать стійку конкурентоспроможність промислових підприємств і регіональних економік в умовах цифрової економіки та глобальної конкуренції. Незважаючи на наявність великої кількості досліджень і програм у цій сфері, багато з них спираються на традиційні підходи, що часто не враховують специфіку постконфліктного контексту, високі безпекові ризики та необхідність швидкої інтеграції цифрових технологій. Проблема полягає у відсутності достатньо адаптивних та комплексних економічних механізмів, які б одночасно поєднували відновлення виробничого потенціалу, розвиток людського капіталу, залучення інвестицій і впровадження цифрових рішень. Для подолання цієї проблеми важливо зосередитися на нових підходах – інтеграції інвестиційних стимулів із цифровою трансформацією, розвитку інституційного середовища та зміцненні безпекових передумов, що разом створюють підґрунтя для довгострокової стійкості та підвищення конкурентних переваг постконфліктних регіонів.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблематика відновлення постконфліктних регіонів і підвищення їх конкурентоспроможності досліджується як у міжнародній, так і у вітчизняній науковій літературі. Значна увага приділяється питанням планування післяконфліктного відновлення, економічної реінтеграції територій, відновлення інфраструктури, а також розвитку людського капіталу. Класичним підходом є стратегічне планування післяконфліктного відновлення на основі комплексної оцінки збитків та потреб [1], що визначає необхідні обсяги інвестицій для інфраструктурної та соціально-економічної реконструкції. Цей підхід сформував основу для багатьох національних стратегій відновлення, в тому числі для Плану відновлення України [2].

Вагомий внесок у дослідження економічних механізмів відновлення зроблено у працях Р. Collier [3], де розглянуто пастки конфлікту та ролі інвестиційної політики. Р. Justino, Т. Brück & Р. Verwimp [4] проаналізували мікрорівневі механізми домогосподарств, вказуючи на потребу адресної підтримки. F. Stewart & G. Brown [5] досліджують інституційні аспекти відновлення у контексті запобігання повторним конфліктам.

В українському середовищі помітними є праці, присвячені плануванню відновлення і реінтеграції територій: А.О. Плаксун [6], акцентує на потребі інвестиційних і фінансових стимулів. Н.С. Ситник [7], С.О. Шевченко, О.М. Кукурудз [8] розглядають механізми залучення фінансових ресурсів. Серед стратегічних документів вагомою є Національна економічна стратегія України на період до 2030 року [9], що визначає загальні орієнтири регіонального розвитку.

Однак, незважаючи на значний обсяг напрацювань, більшість існуючих підходів фокусуються або на загальних інвестиційних оцінках і плануванні реконструкції, або на окремих напрямках політики (інфраструктура, фінанси, соціальні послуги). Залишається недостатньо розробленим питання інтеграції цих напрямів у єдину модель економічних механізмів, яка враховувала б специфіку постконфліктного відновлення в умовах цифрової трансформації. Крім того, значна частина досліджень зосереджена на макрорівневому плануванні, тоді як регіональний і місцевий контекст потребують більш адаптивних, гнучких і адресних механізмів, здатних враховувати безпекові ризики та стимулювати розвиток підприємництва.

ВИДІЛЕННЯ НЕВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ СТАТТЯ

Актуальність дослідження обумовлена потребою у нових підходах до формування економічних механізмів відновлення постконфліктних регіонів, які б поєднували інвестиційні стимули, розвиток людського капіталу, інституційні інновації та цифрову трансформацію як ключові чинники підвищення конкурентоспроможності. У сучасних умовах глобальної нестабільності та швидких технологічних змін це стає необхідною передумовою для забезпечення стійкого економічного розвитку та інтеграції постконфліктних територій у національну економіку.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є обґрунтування економічних механізмів, здатних забезпечити відновлення та підвищення конкурентоспроможності постконфліктних регіонів у сучасних умовах цифрової трансформації та глобальної нестабільності.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Конкурентоспроможність регіонів, що зазнали наслідків збройного конфлікту, визначається взаємодією низки внутрішніх і зовнішніх чинників, більшість із яких має обмежувальний характер через те, що постконфліктне середовище відзначається високим рівнем невизначеності та ризиків, що знижують ефективність традиційних стратегій економічного розвитку.

Одним із ключових факторів є стан фізичної інфраструктури – руйнування транспортних, енергетичних та виробничих об'єктів ускладнює доступ до ресурсів і ринків збуту, призводить до зростання логістичних витрат і затримок у відновленні виробничих процесів.

Важливою проблемою залишається обмежена інвестиційна привабливість регіонів. Безпекові ризики та правова невизначеність стримують потенційних інвесторів, зменшуючи приплив як внутрішніх, так і зовнішніх капіталовкладень.

Чинником, що суттєво впливає на економічну активність, є ситуація з людським капіталом. Зниження чисельності працездатного населення внаслідок міграції, втрат і переміщення, а також втрата кваліфікованих кадрів і підвищення рівня безробіття ускладнюють відновлення виробництва й розвитку бізнесу.

Соціальна структура і рівень довіри також мають значення. Зростання соціальної напруженості, послаблення взаємодії між громадянами та органами влади, а також проблеми координації між різними рівнями управління обмежують ефективність реалізації політик розвитку.

Інституційна спроможність багатьох постконфліктних регіонів залишається недостатньою. Слабка координація між центральними і місцевими органами влади, обмежені фінансові можливості місцевих бюджетів та відсутність узгоджених стратегій розвитку знижують керованість процесами відновлення.

Доступ до фінансування характеризується значними труднощами. Наявні обмеження у кредитуванні та підвищені ризики для фінансових установ перешкоджають запуску нових проєктів і розвитку бізнесу.

Важливим фактором є і рівень ринкової інтеграції. Порушені або зруйновані ланцюги постачання, зниження експортного потенціалу й втрата традиційних ринків збуту погіршують можливості регіонів для ефективної участі у національній та міжнародній економіці.

Сукупність цих обмежень підкреслює необхідність застосування комплексного підходу, що інтегрує інвестиційні стимули, розвиток людського капіталу, інституційну модернізацію та впровадження цифрових рішень як основу для підвищення конкурентоспроможності постконфліктних регіонів [10].

Врахування цих чинників та обмежень вказує на необхідність пошуку нових рішень для підвищення конкурентоспроможності регіонів у постконфліктний період. Одним із ключових напрямів такого пошуку є визначення ролі цифрових технологій і інституційних змін як важливих каталізаторів відновлення та стимулювання сталого регіонального розвитку.

Цифрова трансформація сьогодні виступає не просто додатковим інструментом, а критично важливим чинником підвищення ефективності економічних процесів і зміцнення конкурентних переваг регіонів у сучасних умовах. Зокрема, у постконфліктних територіях цифрові технології здатні компенсувати суттєві інфраструктурні та логістичні обмеження шляхом розвитку електронної комерції, впровадження цифрових платформ для бізнесу, розширення спектра віддалених послуг та онлайн-освіти, що, своєю чергою, формує умови для залучення інвестицій навіть у регіони, де фізичне відновлення ще перебуває на початковому етапі.

Особливої ваги набуває роль цифрових рішень у підвищенні прозорості та підзвітності управлінських процесів. Використання електронного врядування, цифрових реєстрів та інтерактивних платформ громадської участі дозволяє істотно знизити корупційні ризики, зміцнити суспільну довіру до органів влади й забезпечити ефективну координацію між різними рівнями управління. Для постконфліктних регіонів, де соціальна напруженість та недовіра до інституцій можуть стати серйозними перешкодами на шляху відновлення, це має принципове значення.

Інституційні зміни є необхідною умовою повноцінної реалізації потенціалу цифрових технологій. Формування спроможних місцевих адміністрацій, удосконалення системи міжрегіональної координації та створення спеціалізованих агенцій розвитку дозволяють узгоджувати інвестиційні плани, мобілізувати наявні ресурси та забезпечувати адресну підтримку бізнесу.

Крім того, інституційна модернізація має передбачати впровадження дієвих механізмів управління ризиками та планування відновлення з урахуванням безпекових викликів, що включає розвиток систем моніторингу, прогнозування потреб і координації гуманітарних та інвестиційних потоків та є запорукою стабільності, передбачуваності та стійкості процесів відновлення.

Таким чином, взаємопов'язане впровадження цифрових технологій і інституційних змін формує основу для створення нових економічних механізмів відновлення, які мають інтегрувати інвестиційні, фінансові, інституційні та цифрові інструменти в єдину цілісну модель, адаптовану до специфіки постконфліктного відновлення та сучасних глобальних викликів. Системна взаємодія інвестиційного, фінансового, інституційного та цифрового компонентів, поєднаних у єдину адаптивну рамку здатна враховувати специфіку безпекових ризиків та економічної невизначеності, дефіциту ресурсів, орієнтована на інтеграцію цифрових рішень у всі складові відновлення та передбачає побудову локальних інституційних спроможностей для управління ризиками та координації учасників:

- інвестиційний компонент передбачає стимулювання як внутрішніх, так і зовнішніх інвестицій через створення спеціальних режимів відновлення, пільгового оподаткування, державно-приватного партнерства. Акцент робиться на пріоритетному відновленні критичної інфраструктури та розвитку секторів з високою доданою вартістю, які здатні генерувати стабільні робочі місця, що дозволяє модернізувати структуру регіональної економіки та зменшити її вразливість;

- фінансовий компонент орієнтований на розвиток механізмів доступного фінансування для бізнесу й територіальних громад та включає створення спеціалізованих гарантійних фондів ризикового кредитування для малих і середніх підприємств у постконфліктних регіонах, залучення міжнародних фінансових інституцій до програм співфінансування та розвиток локальних фінансових інструментів (наприклад, облігацій територіальних громад цільового призначення на відновлення), що стимулюватиме самостійність місцевих влад і бізнесу у відновленні;

- інституційний компонент полягає у зміцненні спроможності місцевого врядування та міжрегіональної координації, завданням якого є створення регіональних агентств відновлення, які інтегруватимуть планування, моніторинг і залучення ресурсів, а також розробка нормативно-правової бази для ефективного партнерства між державою, бізнесом і громадянським суспільством. У рамках цього компонента враховується потреба в управлінні безпековими ризиками та плануванні адаптивних сценаріїв відновлення з адаптацією стратегій залежно від зміни ситуації;

- цифровий компонент інтегрується як наскрізний елемент моделі та передбачає розвиток цифрової інфраструктури, впровадження електронного врядування, платформ для залучення інвестицій, моніторингу проєктів і прозорого використання коштів. Цифровізація бізнес-процесів, онлайн-доступ до фінансових сервісів і програми цифрової освіти сприяють зниженню транзакційних витрат, зменшенню корупційних ризиків, підвищенню швидкості ухвалення рішень і зростанню ефективності економічної діяльності навіть у складних безпекових умовах.

Очікуваний ефект моделі полягає у формуванні адаптивної системи економічного відновлення, здатної не лише відновлювати зруйноване, але й стимулювати структурну модернізацію, підвищувати конкурентоспроможність і стійкість регіональної економіки до майбутніх викликів.

В Таблиці 1 наведена модель економічних механізмів відновлення та підвищення конкурентоспроможності постконфліктних регіонів.

Таблиця 1

Комплексна модель економічних механізмів відновлення та підвищення конкурентоспроможності
постконфліктних регіонів

Компонент	Ключові інструменти	Механізм дії	Спосіб дії
Інвестиційний	Спеціальні економічні зони відновлення; Державно-приватне партнерство; Пріоритетне інвестування у виробництва з високою доданою вартістю; Інвестиційні платформи	Мобілізація капіталу, модернізація інфраструктури, диверсифікація економіки	Фокус на спеціальних режимах і партнерстві для зниження бар'єрів входу та стимулювання структурної перебудови
Фінансовий	Гарантійні фонди для кредитування МСП; Облігації територіальних громад; Програми співфінансування з МФО; Мікрофінансування	Залучення фінансових ресурсів, підтримка підприємництва, розподіл ризиків	Ризик-орієнтований підхід, акцент на локальних фінансових інструментах і автономії громад
Інституційний	Регіональні агентства відновлення; Платформи державно-приватного діалогу; Сценарне планування з урахуванням безпекових ризиків; Нормативно-правове забезпечення	Координація зусиль, зниження управлінських бар'єрів, підвищення прозорості	Інтеграція управління ризиками, сценарне планування, залучення громад
Цифровий	Електронне врядування; Платформи моніторингу інвестицій; Онлайн-сервіси для бізнесу; Програми цифрової грамотності	Зниження транзакційних витрат, підвищення швидкості та прозорості процесів, участь громадян	Наскрізна інтеграція у всі компоненти, використання цифрових інструментів для прозорості та залучення

Джерело: сформовано авторами

Запропонована модель функціонує як єдина адаптивна система, де її інвестиційний, фінансовий, інституційний та цифровий компоненти перебувають у стані постійної взаємодії, механізмами якої є цифрова інтеграція як системний каталізатор, система зворотних зв'язків, синергія подолання обмежень, каскадний ефект розвитку та інституційно-цифрова синергія.

Цифровий компонент виступає інтеграційною основою моделі, забезпечуючи трансформаційний вплив на всі аспекти відновлення постконфліктних регіонів. Його інтегруюча функція проявляється через створення єдиного цифрового середовища, яке синхронізує роботу інших компонентів моделі. Цифрові платформи моніторингу інвестиційних проєктів забезпечують прозорість і підзвітність використання коштів, що є критично важливим для залучення як внутрішніх, так і іноземних інвестицій. Автоматизовані системи оцінки кредитних ризиків і фінансової стійкості підприємств значно розширюють доступ до фінансових

ресурсів, особливо для малого та середнього бізнесу. Інституційна ефективність підвищується завдяки впровадженню електронного документообігу, цифрових реєстрів та автоматизованих систем прийняття управлінських рішень, що дозволяє мінімізувати бюрократичні бар'єри та корупційні ризики, які особливо актуальні в постконфліктних умовах. Розвиток цифрової інфраструктури та онлайн-освітніх платформ створює нові можливості для формування якісно нового людського капіталу. Дистанційні освітні програми, віртуальні тренажери професійних навичок та цифрові інструменти підтримки підприємництва дозволяють швидко адаптувати населення до вимог сучасної економіки. Особливу роль відіграє інтеграція цифрових рішень у сферу громадської участі. Інтерактивні платформи комунікації між владою, бізнесом і громадами забезпечують оперативний зворотній зв'язок, що дозволяє оперативно корегувати програми відновлення з урахуванням реальних потреб територій.

Модель функціонує через мережу двосторонніх взаємозв'язків, де зміни в одному компоненті генерують каскадний вплив на інші. Наприклад, інвестиційний компонент (створення спеціальних економічних зон із пільговим оподаткуванням) знижує бар'єри входу для бізнесу, що активізує фінансовий компонент: гарантійні фонди зменшують кредитні ризики, а місцеві облігації залучають капітал для дрібних підприємств. Своєю чергою, інституційний компонент реагує на ці процеси: регіональні агентства відновлення розробляють адаптивні норми для державно-приватного партнерства, підвищуючи довіру інвесторів. Паралельно цифровий компонент посилює ці зв'язки: платформи моніторингу проектів надають дані для оновлення інвестиційних стратегій, а електронні сервіси зменшують операційні витрати бізнесу на 23-40%, що підтверджено світовими кейсами. При цьому фінансова підтримка програм перепідготовки (фінансовий компонент) підвищує якість людського капіталу, що призводить до зростання продуктивності та залучення нових інвестицій. Така динаміка перетворює модель із набору інструментів на самопідживлювану систему, де кожен елемент посилює ефективність інших.

Синергія подолання обмежень виникає через взаємодію компонентів, нейтралізуючи ключові ризики постконфліктних регіонів. Наприклад, поєднання інституційного компонента (адаптивне сценарне планування) з цифровим (AI-моніторинг загроз у реальному часі) дозволяє прогнозувати та мінімізувати безпекові ризики, а це безпосередньо впливає на фінансовий компонент, знижуючи страхові премії для інвесторів на 15–25%, що підтверджено світовою практикою відновлення. Аналогічно, дефіцит ресурсів компенсується синергією між цільовими облігаціями територіальних громад (фінансовий компонент) і державно-приватним партнерством у критичній інфраструктурі (інвестиційний компонент), що оптимізує витрати до 30% через концентрацію ресурсів на пріоритетах.

Ініціювання одного компоненту запускає каскад позитивних змін у суміжних ланках. Розвиток цифрових платформ професійної освіти стимулює ріст інноваційних компетенцій серед місцевого населення. Це призводить до збільшення високотехнологічних стартапів, які, завдяки механізмам венчурного фінансування (фінансовий компонент), залучають додаткові інвестиції. У результаті запускається процес модернізації виробничих потужностей, що трансформує традиційні галузі та створює нові ринкові ніші. Такий ланцюг перетворень демонструє мультиплікативний вплив моделі на структурну перебудову економіки.

Критичну роль відіграє взаємозв'язок цифрових інструментів і інституційних змін. Впровадження електронного урядування забезпечує публічність управлінських рішень і процедур, що підвищує довіру бізнесу до органів влади. Це активізує громадський контроль через інтерактивні платформи, які надають зворотній зв'язок у режимі реального часу. У результаті зміцнюється легітимність спеціалізованих регіональних агентств відновлення, які отримують можливість ефективніше координувати ресурси та адаптувати стратегії до мінливих умов. Цей цикл взаємного посилення формує інституційний капітал, необхідний для стійкого розвитку.

В цілому запропонована модель дозволяє комплексно вирішувати ключові проблеми постконфліктного розвитку регіонів, забезпечуючи: подолання інвестиційної та фінансової ізоляції через спеціалізовані стимули та локальні фінансові інструменти; підвищення ефективності управління та координації через створення інституційної інфраструктури, орієнтованої на управління ризиками та адаптивне планування; зниження транзакційних витрат і корупційних ризиків через цифровізацію процедур і моніторингу; залучення людського капіталу та стимулювання інноваційної активності через розвиток цифрових компетенцій та нових форм підприємництва. Такий підхід трансформує традиційне відновлення з фокусом на інфраструктуру у динамічний процес, орієнтований на створення конкурентних переваг у постконфліктному середовищі.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Проведене дослідження дозволило встановити, що відновлення та підвищення конкурентоспроможності постконфліктних регіонів потребує не ізольованих заходів, а комплексного, інтегрованого підходу, який враховує безпекові ризики, економічну нестабільність та глобальні виклики цифрової трансформації. Такий підхід повинен поєднувати інвестиційні стимули, фінансову підтримку, інституційну спроможність і цифрові інструменти в єдину узгоджену систему економічних механізмів.

Аналіз ключових аспектів цифрової трансформації та інституційних змін показав їхню роль як каталізаторів підвищення ефективності управління, зниження транзакційних витрат, забезпечення прозорості й формування довіри між владою, бізнесом та громадою. Особлива увага була приділена необхідності розвитку електронного врядування, цифрових платформ для бізнесу та систем моніторингу, що стають важливими інструментами координації відновлювальних процесів у постконфліктних умовах.

Використані системно-структурний і інституційно-функціональний підходи дозволили комплексно оцінити взаємозв'язки між інвестиційними, фінансовими, інституційними та цифровими інструментами та обґрунтувати необхідність їх інтеграції в єдину модель економічних механізмів. Такий підхід враховує як економічні, так і соціальні, управлінські та безпекові чинники, що є критично важливими для постконфліктних територій. Запропонована модель економічних механізмів забезпечує створення адаптивної системи управління відновленням, здатної залучати інвестиції, мобілізувати фінансові ресурси, зміцнювати інституційну спроможність і інтегрувати цифрові рішення у всі сфери розвитку. Вона формує умови для підвищення конкурентоспроможності регіонів, зменшуючи вразливість до майбутніх криз та конфліктів.

Подальша розробка цього напрямку передбачає дослідження практичних механізмів впровадження запропонованої моделі на рівні окремих регіонів, оцінку її соціально-економічного впливу, а також адаптацію до різних сценаріїв безпекової ситуації та етапів відновлення.

Література

1. Post-disaster needs assessment guidelines : environment. Post-disaster needs assessment guidelines: volume B. Environment Washington, D.C.: World Bank Group. <http://documents.worldbank.org/curated/en/773111493642626075>
2. План відновлення України. *ПЛАН ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ*. URL: <https://recovery.gov.ua/>
3. Collier, P. (2008). The bottom billion: Why the poorest countries are failing and what can be done about it. Oxford University Press.
4. Justino, P., T. Brück and P. Verwimp, eds. (2013). A Micro-Level Perspective on the Dynamics of Conflict, Violence and Development. Oxford University Press, Oxford
5. Stewart, F. Brown, G., (2010). Fragile States: CRISE Overview 3. Centre for Research on Inequality, Human Security and Ethnicity (CRISE), Oxford
6. Plaksun, A. O. (2024). Development management mechanisms of deoccupied territories: problems and prospects. *Scientific Notes of Taurida V.I. Vernadsky University, series Public Administration*, (2), 91-98. <https://doi.org/10.32782/tnu-2663-6468/2024.2/16>
7. Ситник, Н., Шеремета, Л. (2023). Економічні виклики та фінансові стратегії відновлення та розвитку України після війни. *Collection of Scientific Papers «ΛΟΓΟΣ»*. (12), 50-52. <https://doi.org/10.36074/logos-22.12.2023.009>
8. Шевченко, С., Кукурудз, О. (2024). Стратегії фінансування повоєнної відбудови: виклики та перспективи для України. *Академічні візії*, (28). <https://doi.org/10.5281/zenodo.10678026>
9. Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року, Постанова Кабінету Міністрів України № 179 (2023) (Україна). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021-п#Text>
10. Шандова, Н., Генс, О., Годунов, С. (2025). Стратегії економічної реінтеграції та соціальної стабілізації у контексті регіонального відновлення. *Modern Economics*. (50), 221-227. [https://doi.org/10.31521/modecon.V50\(2025\)-29](https://doi.org/10.31521/modecon.V50(2025)-29)

References

1. Post-disaster needs assessment guidelines : environment. Post-disaster needs assessment guidelines: volume B. Environment Washington, D.C.: World Bank Group. <http://documents.worldbank.org/curated/en/773111493642626075>
2. Plan vidnovlennia Ukrainy. *PLAN VIDNOVLENNIA UKRAINY*. URL: <https://recovery.gov.ua/>
3. Collier, P. (2008). The bottom billion: Why the poorest countries are failing and what can be done about it. Oxford University Press.
4. Justino, P., T. Brück and P. Verwimp, eds. (2013). A Micro-Level Perspective on the Dynamics of Conflict, Violence and Development. Oxford University Press, Oxford
5. Stewart, F. Brown, G., (2010). Fragile States: CRISE Overview 3. Centre for Research on Inequality, Human Security and Ethnicity (CRISE), Oxford
6. Plaksun, A. O. (2024). Development management mechanisms of deoccupied territories: problems and prospects. *Scientific Notes of Taurida V.I. Vernadsky University, series Public Administration*, (2), 91-98. <https://doi.org/10.32782/tnu-2663-6468/2024.2/16>
7. Sytnyk, N., Sheremeta, L. (2023). Ekonomichni vyklyky ta finansovi stratehii vidnovlennia ta rozvytku Ukrainy pislia viiny. *Collection of Scientific Papers «ΛΟΓΟΣ»*, (12), 50-52. <https://doi.org/10.36074/logos-22.12.2023.009>
8. Shevchenko, S. O., Kukurudz, O. M. (2024). Stratehii finansuvannia povoiennoi vidbudovy: vyklyky ta perspektyvy dlia Ukrainy. *Akademichni vizii*, (28). <https://doi.org/10.5281/zenodo.10678026>
9. Pro zatverdzhennia Natsionalnoi ekonomichnoi stratehii na period do 2030 roku, Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 179 (2023) (Ukraina). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021-п#Text>
10. Shandova, N., Hens, O., Hodunov, S. (2025). Stratehii ekonomichnoi reintehratsii ta sotsialnoi stabilizatsii u konteksti rehionalnoho vidnovlennia. *Modern Economics*. 2025, (50), 221-227. [https://doi.org/10.31521/modecon.V50\(2025\)-29](https://doi.org/10.31521/modecon.V50(2025)-29)